JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Pedagogická fakulta
katedra pedagogiky a psychologie

Výuka základů německého jazyka v předškolním vzdělávání

Primer instruction of Germany language in pre-school education

Bakalářská práce

Jana Tomášková

Specializace v pedagogice- učitelství pro mateřské školy

Vedoucí bakalářské práce
prof. Dr. Gabiel Švejda, Csc.

České Budějovice 2OO8

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. Dr.Gabrielu Švejdovi, Csc. za ochotné vedení mé bakalářské práce a také za všechny jeho rady, názory, připomínky a metodické vedení práce.

Prohlašuji,že jsem tuto předkládanou bakalářskou práci vypracovala zcela samostatně a výhradně s použitím citované a použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných..... fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích, na jejích internetových stránkách.

30. 6. 2008 Jana Tomášková

Anotace

Téma, které jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci, je velice aktuální, protože ve stále více mateřských školách se učí cizí (německý) jazyk. Dítě má dnes možnost se vzdělávat v cizím jazyce již od raného dětství, a to pomocí hry v mateřské škole.

Ve své bakalářské práci se zaměřím především na cíle, obsah a metody rané výuky německého jazyka. Představím zde i zvukovou stránku jazyka, protože předškolní děti neumějí ještě ani psát, ani číst a jejich výuka je tedy úplně závislá na tom, co odposlouchají od učitele.

V praktické části popíši, jakým způsobem jsem učila německý jazyk v mateřské škole na Nových Hradech.

Annotation

The topic I chose for my bachelor essay is very timely, because today, the number of kindergarten classes where foreign (german) language is being taught is increasing. Today a child has the opportunity to start learning a foreign language since the early childhood, with the help of games. In my bachelor essay, I will emphasize on the objectives, content and methods of the early education process of the German language. I will be also dealing with the pronounciation and sound of the language, because pre-school children don't know how to read or write yet, their education is entirely dependent on what they can hear and remember from the instructor. In the practical section, I will describe the way I used to teach the German language in the kindergarten located in Nové Hrady.

Úvod.....6

I I. Teoretická část

1. Vysvětlení pojmů.....7-8

2. Podmínky raného osvojovaní cizího jazyka.....9

2.1 Zdůvodnění rané výuky cizího jazyka.....9

2.1.1 Politicko-ekonomické důvody.....9

2.1.2 Kulturně-sociání důvody.....9

2.1.3 Psychologicko-pedagogické důvody.....9

2.2 Cíle rané výuky cizích jazyků.....10-11

2.3 Obsah rané výuky cizích jazyků.....11-13

2.3.1 Metody rané výuky cizích jazyků.....13-18

2.4 Evaluace v rané výuce cizího jazyka.....19-20

3. Klasifikace vjemů.....20

3.1 Zrakové vjemy.....20

3.2 Sluchové vjemy.....21

3.3 Kinestetické vjemy.....21

4. Zvuková stránka jazyka.....22

4.1 Suprasegmentální jevy.....23

4.2 Segmentální jevy.....23

4. 3 Teorie pro nácvik hlásek a fonetické řady.....24-31

II. Praktická část

Má reflexe z vyučování německého jazyka……33-36

Závěr……..37

Seznam použité a citované literatury……..38

Přílohy……...39-51

Úvod

Název mé bakalářské práce „Výuka základů německého jazyka v předškolním vzdělávání“ je téma, které se v posledních několika letech stále více objevuje nejen v mateřských školách.

V současné době je dána mateřským školám velká autonomie, a to jak institucím, tak i pedagogickým pracovníkům, kteří jsou hlavními postavami v iniciaci a realizaci vzdělávacího procesu.

Touto bakalářskou prací bych chtěla dokázat, že zavedení základů cizího (konkrétně německého) jazyka je pro děti velice přínosné.

Rámcový vzdělávací program nám otevírá mnoho možností se soustředit na individualitu dítěte. A proto bychom se jako učitelky v mateřské škole měly stále vzdělávat a rozvíjet nejen děti, ale i své schopnosti pro zkvalitnění jejich vzdělávacího procesu i pro sebe sama.

Německý jazyk byl a je pro mě velkým přínosem a doufám, že si ho děti také oblíbí.

I. Teoretická část

1. Vysvětlení pojmů

Kolem otázek rané výuky cizích jazyků se neustále vede řada teoretických diskusí. Mnohé nejasnosti vznikají tím, že bývají zaměňovány dvojjazyčná výchova a cizojazyčná výuka, že není k dispozici dostatek poznatků a zkušeností o metodách práce s dětmi, diskutuje se tom, kdy, respektivě v jakém věku je nejvhodnější s cizím jazykem začít.

Dle mého názoru by se děti s cizím jazykem měly seznamovat okolo pátého až šestého roku, pokud dobře zvládají svůj mateřský jazyk bez významných logopedických vad.

Jaký je rozdíl mezi dvojjazyčnou výchovou a cizojazyčnou výukou?

Dvojjazyčnost (bilingvismus) je schopnost mluvit dvěma jazyky, schopnost komunikovat pomocí jak prvního, tak i druhého jazyka.

Dvojjazyčná výuka je výuka probíhající ve dvou jazycích, zaměřená na to, aby si jedinci vytvořili komunikační kompetence také v jiném jazyce, než je mateřský.

Rozlišujeme bilingvismus:

1. **Přirozený** - dvojjazyčné prostředí je pro dítě nejlepší a nejefektivnější. Hlavní podmínkou pro dobrý vývoj jazyků u dítěte je dodržení pravidla „ jeden člověk, jeden jazyk“.
2. **Přímý či rodinný** - dítě se učí dvěma jazykům zároveň od svých rodičů, jejichž jazyky jsou rozdílné. Učí se oběma jazykům současně a obou přirozeně užívá ke komunikaci se svým okolím.Můžeme to chápat tak, že má dítě v podstatě dva mateřské jazyky.

3 **Školský** - dítě svých znalostí druhého jazyka nabývá až při vstupu do školské instituce (včetně mateřské školy), kde probíhá dvojjazyčná komunikace a výuka. Druhému jazyku se dítě učí až tehdy, má-li znalost mateřského jazyka. Jazykům se tedy učí postupně. Znamená to, že dítě má jeden mateřský jazyk, a že i jazyk, kterému se učí, byť od nejútlejšího věku je jazykem dalším, cizím, nikoli mateřským.

4 **Intenční** – napodobuje podmínky bilingvismu přirozeného. Znamená to,že dítě si v rodinném prostředí osvojuje dva jazyky, ale jeden z nich není mateřským jazykem dotyčného rodiče. Podmínkou je, že znalost jazyka je u tohoto rodiče výborná.

Má-li být výuka cizího jazyka v praxi mateřských škol smysluplná a učinná, vyžaduje dostatečnou jazykovou kvalifikaci i metodickou zkušenost vyučujícího.

Je nutno důsledně uplatňovat formy a metody, které odpovídají potřebám, možnostem a celkové mentalitě předškolního dítěte a dodržovat podmínky, které stanovuje rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Postup by měl být vždy takový, aby učení se cizí řeči bylo co nejpřirozenější součástí běžného života a činnosti dětí.

2. Podmínky raného osvojovaní cizího jazyka

2.1 Zdůvodnění rané výuky cizího jazyka

Výuka cizího jazyka v předškolním vzdělávání i na prvním stupni byla již mnohokrát teoreticky zdůvodněna, ale ne vždy však dostatečně empiricky doložena.Shrnutím četných teoretických poznatků dojdeme ke třem důvodům:

2.1.1 Politicko-ekonomické důvody

Z hlediska interkulturního porozumění a politické a hospodářské spolupráce je ve stále se zmenšujícím světě představovaném širokou škálou odlišných podmínek jednotlivých zemí přikládán rané výuce cizího jazyka zvláštní význam.Zařazením cizího jazyka do výuky v předškolním vzdělávání je každému dítěti umožněno učit se cizímu jazyku a také je vytvářen prostor pro výuku dalších cizích jazyků.

2.1.2 Kulturně-sociání důvody

Raný začátek se pozitivně podílí na vytváření identity jedince, a to ve větší míře, než pozdější osvojování cizího jazyka. Zahájení výuky včas otevírá pohled na společné i rozdílné aspekty jednotlivých kultur a usměrňuje tak etnocentrické myšlení a také zahajuje proces uznávání cizího.

2.1.3 Psychologicko-pedagogické důvody

Poznatky vývojové psychologie, tak jak se odrážejí v pedagogice primárního školství, hovoří proto, aby cizí jazyky byly začleněny do výuky v předškolním vzdělávání. Předškolní vzdělávání pokládá základy všemu, co společnost považuje za dobré se naučit a v neposlední řadě k tomu patří i cizí jazyky.

Raná výuka cizích jazyků

- využívá psychických, fyzických a věkových zvláštností dítěte, jako zvídavosti a zvědavosti, potřeby komunikace, jeho ochoty a schopnosti napodobování i artikulační schopnosti
- nabízí dítěti další možnosti všestranného rozvoje
- podporuje kladný vztah dítěte k cizím jazykům
- umožňuje dítěti zabývat se cizím jazykem komplexně
- příznivě působí na učení vůbec

2. Cíle rané výuky cizích jazyků

„ Cílem výuky cizího jazyka v mateřské škole je motivovat žáky hravými formami práce pro nový předmět, položit základy vnímání zvukové stránky cizího jazyka a správné výslovnosti, zaměřit jejich pozornost na pochopení významu slyšeného, na zapamatování si a reprodukci slyšeného. Navržené formy práce vedou děti k osvojení si nejjednodušších učebních technik a strategií.“ (1;4)

Raná výuka cizích jazyků by měla dítěti poskytnout základy cízího jazyka a komunikace v něm.

Raná výuka cizích jazyků by dále měla poskytnout příležitost k poznání jiných pohledů na okolní svět, k otevření se cizím kulturám a k orientaci ve světě.

Raná výuka cizích jazyků by měla přispět k celkovému rozvoji dítěte a tak vyváženě podporovat jeho sociální, citové, tvořivé, kognitivní a jazykové schopnosti.

V rané výuce cizích jazyků by dítě mělo získávat vlastní zkušenost s jinou kulturou a se socializačními faktory s ní spojenými.

Tím lze dosáhnout toho, že si dítě bude více uvědomovat své zapojení do společnosti. Pohledem na vlastní i cizí realitu získává výuka cizích jazyků interkulturní dimenzi.

Raná výuka cizích jazyků by měla vzbudit zájem o jazyky a podnítit radost z jejich učení.

Během rané výuky cizích jazyků by dítě mělo vnímat a také používat jazyk jako prostředek komunikace. Komunikace probíhá v rámci určitých konvencí. Dítě by mělo umět jednat v souladu s těmito konvencemi tak, aby bylo schopné se dorozumět. K tomu je potřeba určité minimální míry správnosti.

Prostřednictvím rané výuky cizího jazyka by se dítě mělo seznámit s technikami učení, které mu pomohou pracovat samostatněji.

Raná výuka cizích jazyků by dítě měla motivovat ke komunikaci v jiných jazycích, než jen v jazyce mateřském. Setkáním s cizím jazykem může dítě lépe proniknout do svého mateřského jazyka.

2.3 Obsah rané výuky cizích jazyků

Obsah by měl odpovídat zájmům dítěte, rozšiřovat je, oslovovat jeho city, podporovat jeho angažovanost, fantazii, tvořivost a měl by dítě bavit.

Výukou cizích jazyků se rozšiřuje, diferencuje a problematizuje obraz světa vytvořený v mateřském jazyce. Proto klade raná výuka cizích jazyků důraz především na sémantickou a pragmatickou progresi.

Obsah rané výuky cizích jazyků vychází z dětské kultury, z obecných znalostí o světě a z reálií (závisí na zájmových oblastech dítěte). Přesnost obsahu před jazykem se odráží v mezipředmětovém pojetí výuky.

Ve věcné komunikaci a v dialogu by dítě mělo jazyk vnímat, rozumět mu a umět ho použít. Poslech a mluvení jsou nejdůležitějšími funkcemi. Později ve školním věku mají svou zvláštní podpůrnou hodnotu ještě psaní a čtení, ale v předškolním vzdělávání nejsou důležitá.

Své pevné místo v použití jazyka mají i paraverbální komunikační prostředky, jako je výslovnost, rytmus jazyka, intonace a nonverbální prostředky, ke kterým se řadí i řeč těla.

Zacházení s jazykem dítěti inplicitně pomáhá poznávat pravidelnost jazyka. Tím se kladou základy k pozdější jazykové reflexi.

Manipulace s jazykem ve výuce slouží též k osvojování nových technik učení. Dítě si je může, stejně jako techniky, které už dobře zná, vyzkoušet a dále je rozvíjet.

Musíme si uvědomit, že děti v období předškolního vzdělávání nepracují s texty, ale plně se koncentrují na vnímání zvukové stránky jazyka a na vlastní produkci. Děti se nenásilnou formou učí první jednoduché komunikativní struktury, učí se identifikovat odlišnosti ve výslovnosti, v přízvukování, v intonaci, v melodii řeči. Četné jednoduché písně, rýmy a hry jim usnadňují zapamatování nového učiva a děti proto přistupují k výuce spontánně, bez obav a napětí.

Nácvik vnímání zvukové a obsahové stránky jazyka, následná imitace a vlastní projev dětí jsou založeny:

- na maximální vizualizaci (předměty, maňásek,obrazový materiál, mimika, gestika, pantomima),
- na zapojení většiny smyslů, tedy na multisenzorickém učení,
- na různorodých pohybových aktivitách,
- na rozvoji fantazie a obrazotvornosti,
- na citových prožitcích,
- na využití asociačních cvičení pro snadné zapamatování,
- na rychlém střídání velkého počtu upevňovacích aktivit,

- na využití jednoduchých autentických textů (říkanky, písně, rýmy), které usnadňují zapamatování,
- na práci v různých sociálních formách,
- na uvědomění si zpětné vazby (Co jsem se již naučil?).

Dle mého názoru by měl hodiny vést učitel německy. Snažit se o co největší znázornění pokynů na základě výrazné mimiky a gestiky, eventuálně použít symbolů. Hodiny tak mohou probíhat bez jediného českého slova, čímž se posiluje jejich cizojazyčná atmosféra. Je však třeba dbát na zpětnou vazbu. Porozumění by měl učitel kontrolovat průběžně a jen v případě nepochopení uvést české ekvivalenty. Např. karty se symboly doprovázené gesty pomohou omezit užití mateřského jazyka na minimum. Slouží jako vizuální podpora pro snazší zapamatování si pokynů, větných struktur a slovní zásoby.

2.3.1 Metody rané výuky cizích jazyků

Při výběru metod je nutno respektovat následující kritéria:

- Metody by měly vytvořit atmosféru, v níž se děti budou cítit dobře. Měly by podněcovat k činnosti, podporovat chuť k učení, a tím umožnit i nárůst znalostí.
- Metody by měly oslovovat dítě v celé jeho celistvosti. Měly by napomoci tomu, aby se dítě učilo všemi smysly.
- Při volbě metod je nutno respektovat potřeby dítěte. Vyučování by se proto mělo vyznačovat rozmanitostí metod a jejich častým střídáním.
- Metody by měly dítě přivést k jednání. Nejlepší možnosti zde nabízí hra.
- Také narace dělá z dětí jednající osoby. Při ní zároveň

poznávají, že učení se cizímu jazyku úzce souvisí s vlastní osobou a jejím životem, méně pak s cestou, kterou určuje didaktika jazyka.

- Metody by měly vést stále více k tomu, aby odbourávaly ústřední postavení učitele a motivovaly děti ke spoluvytváření výuky a ke vzájemné komunikaci. Tak bude možné, aby se z učitelek a učitelů stali pozorovatelé, poradci a spoluhráči.
- Metody by měly stále více vést k samostatnému učení a měly by umožňovat vnitřní diferenciaci.
- V neposlední řadě by metody měly odrážet rozmanité organizační formy práce, jako je práce jednotlivců, ve dvojicích nebo ve skupinách.

Vyučovat jazyky v předškolním vzdělávání jde hlavně pomocí těchto metod:

a metody založené na prožitku
b metody založené na vzoru
c metody založené na hře
d metody založené na pohybu
e metody založené na manipulaci a experimentu
f metody založené na komunikaci
g metody založené na tvoření
h metody založené na fantazii a magičnu

a) <u>Metody založené na prožitku</u>

- Přípravná fáze: učitelka vytváří emotivní prostředí pro přijetí prožitku, naladění, soustředění (upoutání pozornosti, práce s hlasem, vytvoření atmosféry očekávání, vzbuzení zvědavosti aj.).

  Učitelka připraví pro děti hru (činnost), která je upoutá.

- Aktivní činnost: prostor pro aktivní vnímání, dostatek času a prostoru, odstranit rušící momenty, umožnit soustředění k zážitku.

  Děti si tuto hru zahrají, každý má šanci si prožít svůj zážitek.
- Upevnění prožitku: rekapitulace prožitého, konfrontace různých prožitků, diskuse o prožitém.

  Další hodinu, nebo ještě tuto si onu hru děti zopakují a prožijí si to ještě jednou.

b) Metody založené na vzoru

- Fáze uvědomění si možnosti: učitelka si uvědomuje, jaké možnosti jí činnost, kterou vykonává, nabízí v rámci působení na dítě, záměrně vyhledává vhodné příležitosti.

  Učitelka dobře ví, jak důležitá je pro děti správná výslovnost německých slovíček.
- Fáze realizace: učitelka vykonává činnost, projevuje postoj či způsob chování s úmyslem jít dětem vzorem.

  Učitelka vyslovuje německá slovíčka správně, bez chyb.
- Fáze kontrolní: učitelka sleduje účinnost vzoru, připomíná, ale nementoruje.

  Učitelka vysloví německé slovíčko a nechá děti slovíčko říci, pokud ho někdo říká nesprávně, tak ho pouze zopakuje a vyzve dítě, aby ho ještě zopakovalo. V tomto případě bychom měli být důslední.

c) Metody založené na hře

- Fáze přípravná: plánování, domlouvání pravidel, příprava pomůcek, vytvoření prostoru pro hru (hrací koutky, dostupné hračky).

  Nejúčinnější pravidla pro děti jsou ta, která si vytvoří samy.
- Vlastní realizace hry: případně její opakování, upravování pravidel,

domlouvání se na novém průběhu.

Hru si s dětmi několikrát zahrajeme, měli bychom se snažit o zapojení všech dětí do hry, avšak nikoho nenutíme.

- Reflexe: je-li vhodná ve smyslu „jak ses cítil, chtěl bys ji hrát znovu, co se ti nelíbilo.“

  Učitelka by měla nechat děti vyjádřit své pocity.

d) Metody založené na pohybu

- Fáze přípravná: motivace a evokace činnosti, domluva na pravidlech, připomenutí bezpečnosti, vymezení prostoru, připomenutí zkušeností, příprava podmínek a pomůcek.

  Zopakujeme si s dětmi názvy zvířat v němčině pomocí obrázků.

- Realizace činnosti: ukázka a provedení činností s přípravnou dopomocí učitelky, zdokonalování, případné upřesňování pohybů.

  Rozmístíme si na koberci ve třídě obrázky zvířat a necháme děti, aby si každý vybral nějaké zvíře a sedl si k obrázku. Až řekneme název zvířete v němčině (pro větší upevnění máme stejné obrázky u sebe a v případě, kdyby si někdo nemohl vzpomenout, má obrázek pro kontrolu) to dítě, které sedí u daného obrázku, se může volně procházet po koberci do té doby, než ho opět řeknu.

- Reflexe: co se mi daří, co bych měl trénovat.

  Co můžu udělat proto, abych příště věděl, jaké je které zvíře.

e) Metody založené na manipulaci a experimentu

- Fáze přípravná: vzbuzení zájmu dětí o problém, připomenutí předchozích zkušeností, kladení otázek, předkládání zajímavých problémů, příprava materiálů.

  Učitelka předloží dětem nějaký problém, např. řekne, „já umím

plavat“ (Ich kann schwimmen.) a co ještě plave z těch slovíček, které ještě umíme?

- Realizace činnosti: vlastní experimentování či manipulování, vytváření prostoru pro samostatnost dětí, učitelka pomáhá a provokuje, vyzývá děti k formulování zjištěného.

  Děti vkládají předměty do vody a třídíme je na ty, které plavou a které ne a poté je pojmenováváme německy.
- Reflexe: k čemu jsme došli, co jsme se dozvěděli, co se nám podařilo, co bychom mohli příště udělat jinak atd.

  Zopakujeme si společně s dětmi, jaké předměty nám plavaly a jaké nikoli.

f) <u>Metody založené na komunikaci</u>

- Fáze přípravná: naslouchání dětem, sledování jejich zájmů, problémů, hovorů, provokování otázkami, motivace obrázky, evokace společných zážitků.

  Učitelka navodí problém hádankou: „Jakou mám dnes náladu?“ (Pracuji s předpokladem, že jsme si německy pojmenovávali obrázky s obličeji různě se tvářících lidí a děti je již znají.)
- Realizace činnosti: s maximálním prostorem pro vyjádření dítěte, učitelka zasahuje pouze, když dítě chce její pomoc, aktivně naslouchá sdělení dítěte, dává najevo porozumění, dotazuje se na nepochopené, připomíná nedodržování pravidel a sama jde příkladem.

  Každé dítě má šanci předvést svoji náladu (případně ji namalovat), pokud ví, řekne ji potom německy, pokud neví, najde své náladě příslušný obrázek a ostatní děti mu poradí.
- Reflexe: co jsme se dozvěděli, co nás zaujalo atd.

Co může udělat paní učitelka proto, abychom měli všichni dobrou náladu?

g) Metody založené na tvoření

- Fáze přípravná: inspirace tvorbou někoho jiného, formulování vlastní představy, evokace zkušeností, podněcování potřeby něco vytvořit.

  Budeme malovat maminku. Musíme si každý sám vzpomenout, jak naše maminka vypadá. Co všechno má na obličeji a např. co nosí na sobě.

- Realizace činnosti: vlastní tvorba dětí s minimálními zásahy učitelky (pouze na přání dítěte), pomoc s materiálním zázemím, formování pracovních návyků, bezpečnosti atd.

  Vzpomeneme si, jak nazýváme části těla v němčině, můžeme si zahrát i německé „hlava, ramena, kolena, palce," (Kopf, Schultern, Knien, Zehen) to nám pomůže při rozpomínání.

- Reflexe: ocenění snahy (ne výsledku), projevení zájmu o tvorbu, proč a jak výtvor vznikl, co je záměrem tvůrce sdělit ostatním.

  Poté si můžeme sednout nad všemi obrázky a říci si, co mají společného.

h) Metody založené na fantazii a magičnu

- Fáze přípravná: provokování fantazijních představ formou kladení otázek, vlastní fantazijní představou, představami jiných lidí, literárním, dramatickým, hudebním, či výtvarným dílem.
- Realizace činnosti: propojování a spojování představ, vytváření magického prostředí, vymýšlení událostí, příběhů, osob, světů, hledání originálních řešení

a přístupů.

- Reflexe: co se nám líbí, kde bychom chtěli žít, s kým se setkat,co prožít. (srov. Svobodová 2OO7)

2.4 Evaluace v rané výuce cizího jazyka

Názornost výuky a atmosféra zbavená strachu by měla vycházet vstříc potřebě dítěte po informaci o vlastním pokroku v učení. V rané výuce cizího jazyka by měl být pokrok v učení dítěte spíše zjišťován než hodnocen. V zásadě platí, že postupy zjišťování pokroku v učení musí odpovídat předchozím krokům učení. Evaluační postupy v rané výuce cizího jazyka se však nevztahují jen na pokrok dítěte v učení, ale i na vyučování samotné.

Postupy zjišťování pokroku v učení musí v rané výuce cizího jazyka respektovat celostní vývoj dítěte, tedy jeho vyjadřovací schopnosti, tvořivost, sociální a jazykové jednání. Formální jazykové aspekty nejsou tím nejdůležitějším. Pokrok ve výsledcích by měl být patrný pro všechny zúčastněné:
UČITEL:

- pozoruje rozvoj citových, tvořivých, sociálních, kognitivních a jazykových schopností dítěte,
- reflektuje svou vlastní práci,
- může tak formulovat vyučovací cíle diferencovaněji,
- může podle toho plánovat další postupy, vnitřně diferencovat výuku a uplatňovat individuální přístup.

DÍTĚ:

- se učí poznávat vlastní rozvoj a čerpat z něho novou motivaci,

- se učí hodnotit vlastní výkony i výkony ostatních,
- se učí pomáhat svými výkony ostatním.

Rodičům by měla být pravidelně nabízena možnost informovat se o vývoji svého dítěte a aktivně se účastnit života mateřské školy.

V prvních letech osvojování si jazyka bychom se měli držet hodnocení výkonu. Měli bychom dát přednost slovnímu hodnocení, které respektuje individuální rozvoj dítěte (chyby nejsou považovány za nedostatečné výkony, ale za nutné kroky při procesu učení a osvojování si cizího jazyka).

3. Klasifikace vjemů

Již odedávna se klasifikují vjemy podle smyslových orgánů. Smyslové orgány vznikly diferenciací nervové soustavy jako specializovaný nástroj odrazu skutečnosti (např.světelné vlny jsou odráženy zrakovým ústrojím, zvukové podněty jsou přijímány sluchem). Smyslových orgánů je u člověka šest. Každý vjem má svůj název podle toho, který analyzátor se nejvýrazněji podílí na jeho vzniku. Tak se provádí klasifikace vjemů. Na vzniku každého vjemu, i jednoduchého, se sice podílí více analyzátorů, avšak jeden převažuje,dominuje. Při výuce německého jazyka v mateřské škole se nejvíce u dětí projevují tyto vjemy:

3.1 Zrakové vjemy

„Adekvátním podnětem vzniku zrakových vjemu je elektromagnetické vlnění vycházející ze světelného zdroje v rozsahu od 390 nanometrů (jasně fialová barva) do 760 nanometrů (červená barva). Jednotlivá pásma v tomto rozsahu odpovídají příslušnému spektru barev. U každého zrakového vjemu rozlišujeme sytost a světlost, u barevných vjemů určujeme ještě tón.“ (9;209)

„Zrak se kromě tohoto jednoduchého vnímání podílí i na vnímání velikosti, tvarů,

prostoru a vzdálenosti. Podstatné je, že světelné elektromagnetické vlny jsou schopny v podobě primárních odrazů přenášet informace o vlastnostech předmětů vnějšího světa, které pak subjekt pomocí sekundárních odrazů dekóduje a používá jich při regulaci své činnosti.“ (9;210)

Dítě tedy díky svým zrakovým vjemům vnímá např. kde se nachází a co kdo dělá. A poté na základě svých osobních pozorování vyhodnocuje to, co pro něj z nich plyne.

3.2 Sluchové vjemy

„Podnětem pro vznik sluchového vjemu je zvuk šířící se v kmitočtovém rozsahu od 2O Hz do 20 000 Hz, který vychází ze zvukového zdroje. Intenzita zvukových vjemů je vnímatelná od 1 db do 120 db, podněty o vyšších decibelech vnímáme jako bolest (např. 20 db odpovídá šepotu a 40 db rozhovoru).“ (9;211)

Sluchové počitky se dělí na symbolické (hudba a řeč) a nesymbolické (tj. řada zvuků, které vznikají v přírodě - hrom, ptačí zpěv, bublání potůčku, šumění nebo i ticho lesa). Při výuce cizího jazyka v předškolním vzdělávání jsou sluchové vjemy vůbec ty nejdůležitější, protože v tomto věku dítě neumí číst ani psát, a tak se musí o to více soustředit na svůj sluch.Pokud dítě dobře slyší a odposlouchá od učitele kvalitní vzor, tak je veliká pravděpodobnost, že učitele díky své imitaci dobře napodobí.

3.3 Kinestetické vjemy

„Vjemy polohy a pohybu vznikají na základě dráždění proprioreceptorů umístěných v kloubech, ve svalech a ve šlachách. Receptory se dělí do čtyř skupin:

1. Paciniho tělíska, jež jsou umístěna v pouzdrech svalů a registrují napětí svalů

2. Svalová vřeténka, která registrují napětí ve směru podélném

3. Šlachová vřeténka registrují napětí šlach

4. Receptory v kloubech

Kombinací podráždění různých receptorů vznikají kinestetické vjemy.“ (9;213)

Díky kinestetickým vjemům můžeme řídit např. pohyb hlavy očí nebo celé tělo.

Tyto tři soubory vjemů (zrakové,sluchové a kinestetické) jsou důležitým prostředkem pro to, aby dítě vnímalo výuku německého jazyka – může se pohybovat, naslouchat a také mluvit.

Zvuková stránka jazyka

Otázka kodifikované výslovnosti němčiny je dost složitá, složitější, než v jazyce českém. Systém německých hlásek je ve srovnání s češtinou početnější a bez uvědomělého nácviku nedochází k jejich správnému osvojení.

Dle mého názoru jsou jednou z nejhorších věcí při začátcích upevňování cizího jazyka špatné výslovnostní návyky, protože se později velmi nesnadno odstraňují. Výslovnost učitele by měla být pro děti vzorem, neměl by mít žádnou výraznou vadu řeči. Ovšem je také žádoucí, aby děti měly možnost slyšet a imitovat i rodilé mluvčí. Od prvních hodin výuky by měl učitel **důsledně** dbát na **správnou výslovnost** dětí na základě imitace. Péče, kterou učitel u dětí při výuce vyžaduje se zúročí v dalším období výuky. U mladších dětí se nácvik fonetiky daří lépe vzhledem k jejich výborným imitačním schopnostem a schopnostem lepšího rozlišení hlásek než v pozdějším věku.

Těžiště nácviku správné výslovnosti spočívá v **neuvědomělé, ale stále se opakující imitaci suprasegmentálních jevů.**

Učitel by měl začínat nácvikem pozdravů, jmen a jednoduchých větných modelů. K osvojení a upevnění návyků správné výslovnosti slouží také říkanky, písničky i rozpočitadla, která jsou vybrána se zřetelem k tomuto účelu a s ohledem na idividualitu dětí.

Nelze však opomenout ani **uvědomělý** nácvik obtížnějších **segmentálních jevů** (nácvik výslovnosti jednotlivých hlásek odlišných

od českého jazyka). Do výuky bychom měli zařazovat časově nenáročné fonetické rozcvičky formou fonetických řad. Fonetické řady jsou postupně každou následující hodinu rozšiřovány o nový prvek, tedy o další osvojené lexikální jednotky (nejvíce však o čtyři slova).

Suprasegmentální jevy

- intonace základních typů vět, především klesavá intonace doplňujících otázek
- neutrální větné přízvukování v návaznosti na aktuální větné členění
- užívání citově zabarveného přízvukování, zejména s přihlédnutím k dialogům
- důraz spojený s jádrem výpovědi
- nepřízvučná slova ve větě (zeslabené formy)

Segmentální jevy

- správná poloha přízvuku slov a jeho výraznost
- redukované [?] a jeho vypouštění
- zaokrouhlené samohlásky u-ové, o-ové, ű-ové, ő-ové
- dlouhé zavřené [e:]
- dvojhlásky -eu/äu-,-ei/ai-,-au-
- zeslabené vokalizované -r- v některých pozicích, zejména v koncové
- napjaté souhlásky -p-, -t-, -k- a jejich přídechování (aspirace)
- menší znělost -b-, -d-, -g-, -v-, -z- v některých pozicích

- neznělé -h-
- zadopatrové [ŋ]
- zadopatrové [x], tzv. ach-Laut
- předopatrové [ç], tzv. ich-Laut
- rozdíly české a německé spodoby znělosti
- závazné a širší uplatnění rázu v němčině

Nácvik fonetických jevů je dobré provádět s dětmi sborově. Děti sedí v kruhu nebo v půlkruhu, optimální počet je pět až osm dětí ve věku 5 až 6 let (tedy předškolní děti) . I při opakování v chóru lze rozlišit, který žák dělá chybu. Chyby je třeba opravovat taktně a nenásilně, ale důsledně. Každý úspěch či pokrok bychom měli odměnit pochvalou.

Při nácviku suprasegmentálních jevů klademe důraz především na dodržování správného přízvukování, větné intonace (hlavně na klesavou intonaci doplňujících otázek), na postupné zrychlování tempa řeči, na větné členění, na citové zabarvení přízvukování, na nepřízvučné slabiky, a to v souladu s uvědomováním si významu výpovědi.

Důležitým prvkem v prvopočátečním období nácviku výslovnosti by měly být hravé formy výuky, jimiž se zaměřujeme na smyslové vnímání zvukové podoby jazyka. Proto mají při nácviku výslovnosti svůj nezastupitelný význam změny modulace hlasu, střídání rychlosti a rytmu řeči. K rytmizaci můžeme použít bubínek, triangl, dřívka nebo můžeme tleskat rukama do stehen, podupávat a luskat prsty. Dobrými pomůckami při nácviku výslovnosti v počátečním období výuky patří lehký papír (ubrousek) a zrcátko.

Teorie pro nácvik hlásek a fonetické řady

Nácvik hlásek [p], [t], [k]

Děti uchopí ubrousek do dvou prstů a spodní roh přiloží lehce těsně

k ústům. Při vyslovování hlásek učitel demonstruje odfouknutí papírku. Dbá na to, aby se jednalo jen o přídech, a to nejen na začátku, ale i uprostřed či na konci slova. Především při výslovnosti hlásky -k- dává pozor, aby přídech nešel až k hlásce -ch-.

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [p]

[p] – Paul, Petra, Peter, Papier, Polizei, Puppe, putzen, parken

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [t]

[t] – Thomas, Tanja, Tilli, Trude, Tag, guten Tag, gute Nacht, bitte

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [k]

[k] – Karin, Katrin, Kurt, Karl, Klaus, Kreis, Kreide, Kind, Katze

Nácvik hlásek [o:], [u:]

Děti se dívají na učitele, imitují a kontrolují si v zrcátku polohu mluvidel. Výslovnost dlouhého zavřeného [o:] je od českého dlouhého otevřeného [ó] značně odlišná. Učitel dbá, aby při nácviku výslovnosti byla ústa vyšpulena a tvořila kroužek (dlaněmi si děti kontrolují vyšpulenost úst dopředu, prstem zaokrouhlenost). Vhodnou pomůckou je i hvízdání špulenými rty. Totéž platí i u nácviku [u:].

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [o:]

[o:] - Doris, Rosa, Lore, Thomas, Monika, Vogel, Zoo, Brot

Das [o:]

Das [o:], das [o:], das [o:],
das űbt man sowieso.
Hoch, oben, rot und Sohn,
das kőnnen wir jetzt schon.

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [u:]

[u:] - Susi, Uwe, gut, Hut, Stuhl, Schule, Buch, Bruder, Uhr, Zug

Nácvik hlásek [ø],[œ]

Při nácviku dlouhého zavřeného -ő- [ø :] a krátkého otevřeného -ő- [œ] dbá učitel na důsledné zaokrouhlení mluvidel. Zaokrouhlenost je kontrolována jako v předchozím bodě.

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [ø :]

[ø :] - schőn, Vőgel, Tőne, hören, Löwe, Möbel, Brőtchen, Höhle

Das [ø:]

Man hört das [ø:] sehr gut,
wenn man dies sprechen tut:
schőn und Öl und mőglich,
Österreich und nőtig.

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [œ]

[œ] – Jörg, zwölf, Löffel, Töchter, Wörter, Köln, können, öffnen

Das [œ]

Wer das [œ] will können,
der soll Wörter nennen:
öffnen, Wölfe, Röcke,
östlich, plötzlich, Stöcke.

Nácvik hlásek [y:] a [y]

Při nácviku dlouhého zavřeného přehlasovaného -ű- [y:] a krátkého otevřeného přehlasovaného -ű- [y] jsou ústa postavena jako při vyslovení hlásky -u-, ale vysloví se hláska ypsilon, krátce nebo dlouze.

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [y:]

[y:] - Tűr, grűn, műde, Fűße, grűßen, sűß, fűr, Hier ist grűn, da ist grűn

Das [y:]

Das [y:], das [y:], das [y:],
daslernen wir mit Műh!
Schűler, Tűr und drűben,
wollen wir jetz űben.

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [y]

[y] – Gűnter, Jűrgen, fűnf, dűnn, Stűck, Glűck, Műller, Műtze

Das [y]

Wer das [y] will wissen,
der wird sprechen műssen:
dűrfen, pűnktlich, Brűcke,
wűnschen, glűcklich, Stűcke.

Nácvik zavřeného dlouhého [e:]

Zavřené dlouhé [e:] postaví učitel do protikladu k předcházejícím hláskám. V běžné spisovné německé výslovnosti je značně zavřenější než české dlouhé -é-. Jestliže se např. vysloví české slovo tý a beze změny postavení mluvidel se ypsilon prodlouží, zazní tu hláska blízká německému zavřenému [e:]. Podstatným rozdílem mezi oběma hláskami je však nejen délka, ale zvláště napjatost, která je u německého [e:] značná, blíží se českému dlouhému -í-.

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky [e:]

[e:] - Peter, Erich, Grete, Helene, er, wer, sehr, gehen, stehen, Lehrer

Das [e:]

Das [e:], das [e:], das [e:],
oh je und ach und Weh!
Das ist für uns sehr schwer,
drum üben wir´s auch sehr.

Nácvik redukovaného [ə]

Opomenutí redukce (hláska [ə]) bývá častou chybou českých mluvčích. Redukované [ə] cvičíme na příkladu zvuku vzniklého při výslovnosti českých obojetných hlásek b, f, l, m, p, s, v, z.

Návrh fonetické řady pro nácvik redukovaného [ə]

[ə] – Elke, Liese, Grete, danke, bitte, Tasche, Katze, Hase, Rabe

Nácvik nosovky [ŋ]

Nácvik nosové hlásky [ŋ] je velmi obtížný. Za hláskou -n- nesmí být slyšet ani -k- nebo -g-. Některé děti chybují tím, že vyslovují ň. Při nácviku této hlásky by měl učitel začít s českými slovy Anka, Manka, branka, banka. Při vyslovování

lze lehce stisknout nos. Opakujeme několikrát sborově a pak přejdeme k nácviku hlásky [ŋ] dle fonetické řady. Později děti opakují jednotlivě a učitel upozorňuje na nesprávnou výslovnost a chyby opravuje.

Návrh fonetické řady pro nácvik nosovky [ŋ]

[ŋ] – Inge, Ingrid, singen, langsam, lange, Junge, springen, Hunger

Glöckchen klingen kling, kling, kling,
Glocken klingen klang, klang, klang,
große Glocken klong, klong, klong,
alle Glocken kling, klang, klong.

Nácvik hlásek ach-Laut a ich-Laut

Při nácviku hlásek ich-Laut a ach-Laut se osvědčilo učit obě hlásky současně. Učitel by měl česky vysvětlit, že v němčině existují dvě hlásky -ch-, kterým se říká ich-Laut a ach-Laut. Výslovnost zadopatrového ach-Laut se podobá více českému -ch-, je však poněkud zadnější, slyšíme náznak hrčivosti. Lze využít přirovnání s češtinou. Podobnou výslovnost lze slyšet při vyslovení českých slov „bůh“, „chléb“, „chleba“. (Ach-Laut se vyskytuje pouze po samohláskách -a-, -o-, -u- a po dvojhlásce -au-.)

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky ach-Laut [x]

[x] – auch, ach, acht, Nacht, Buch, Bauch, hoch, noch, Kuchen

Předopatrová souhláska ich-Laut se vyslovuje více vpředu než české -ch-, téměř až v místech, kde se vyslovuje souhláska -j-. Zvukem stojí asi mezi českým -ch- a -š-. Učitel by měl začít s dětmi vyslovováním dlouhého j--------. Pak by měli plynule přejít k -ch-, aniž by měnili postavení mluvidel. Nejčastější chybou dětí je, že krásně řeknou dlouhé j------- a při přechodu na -ch- odtrhnou jazyk

od horního patra. Učitel by měl upozornit a ukázat, jakou chybu dělají a poté pokračovat ve společném nácviku. Lze využít přirovnání s češtinou. Podobnou výslovnost lze slyšet v českých slovech „v ulicích“, „na lžících“, „abych“.

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky ich-Laut [ç]

[ç] – Erich, Ludwig, Hedwig, ich, mich, dich, Milch, Häuschen

Das [x] und [ç]

Der ach-Laut wird gesprochen,
das merk dir alle Wochen.
Nach a und o und u
auch kommt das au hinzu.
Und sonst und das ist wichtig,
ist nur der ich-Laut richtig.
Sprich zwanzig, dreißig, wöchentlich,
sei fleißig, tüchtig, ordentlich.

Auf dem Türmchen

Auf dem Türmchen sitzt ein Würmchen
mit dem Schirmchen unterm Ärmchen.
Kommt ein Stürmchen, wirft das Würmchen
von dem Türmchen.

Ztráta znělosti

Je třeba se ještě zmínit o fonetickém úskalí některých frekventovaných otázek a odpovědí. Znělá souhláska neovlivní v němčině znělost následující souhlásky tak silně jako v češtině. Na styku dvou slov nelze znělost asimilovat.

Například:

We**r i**st **d**as? Da**s i**st Günter.

Wa**s i**st das? Da**s i**st ein Gummi.

Wer bi**st d**u? Bi**st d**u Katrin?

Schläf**st d**u noch? Hör**st d**u nicht die Glocken?

V takových větných modelech se děti dopouštějí značného počtu výslovnostních chyb. Na jejich správnou výslovnost dbáme důsledně od první hodiny.

Nácvik dalších fonetických jevů

Návrh fonetické řady pro nácvik rázu [´]

[´] - Beate, Michael, Michaela, Georg, Joachim, Theater, überall

Návrh fonetické řady pro nácvik dvojhlásky -ei- [ai]

[ai] – nein, Heike, Heidi, fleißig, eins, zwei, drei, mein, dein, klein

Návrh fonetické řady pro nácvik dvojhlásek -eu/äu- [eu]

eu/äu – neun, heute, es läutet, Mäuschen, euch, Leute, Europa

Návrh fonetické řady pro nácvik dvojhlásky -au- [au]

[au] – Klaus, Paul, faul, laut, Haus, Maus

Návrh fonetické řady pro nácvik hlásky -h-

h – Hanne, Helene, Hedwig, Hans, hören, Hörst du?, Hexe, Hase

Hat Hans Hosen an, hi- ha-, Hosen an?

Hans hat Hosen an, hi-, ha-, Hosen an.

Říkanka k nácviku vokálního -r-

Der r-Laut
Der r-Laut als Vokal,
der ist uns nicht egal,
sag: Vater, Mutter, schwer,
auch Bruder, Schwester, Meer.

Během studia na Jihočeské univerzitě se mi naskytla možnost učit německý jazyk v mateřské škole v Nových Hradech, a proto bych zde své zkušenosti chtěla použít do praktické části.

II. Praktická část

Má reflexe z vyučování německého jazyka

Do praktické části mé bakalářské práce jsem zařadila svou reflexi, kterou jsem získala během mého vyučování německého jazyka v mateřské škole na Nových Hradech. Díky Evropské unii dostalo město Nové Hrady grant na podporu výuky cizího jazyka v mateřské škole. Do projektu, který se jmenoval Interreg III.A byly zapojeny tři české mateřské školy – Žár, Horní Stropnice a Nové Hrady a k nim, jako partnerské byly připojeny tři rakouské mateřské školy – Groß-Schönau, Weitra a Harbach.

Již od prvních výukových hodin se mi potvrdilo, že je důležité s cizojazyčnou výukou začít tehdy, má-li dítě dostatečnou slovní zásobu v mateřském jazyce, pokud by dítě mělo logopedické potíže, je nutné počkat. Jedna třetina dětí, kterou jsem učila, právě měla logopedické potíže a musím přiznat, že to s nimi nebylo jednoduché.

S cizím jazykem by se děti, dle mého názoru, měly seznamovat v 5 – 6 letech ve skupině kolem 10 dětí, ale nejoptimálnější je 5 – 7 dětí, protože dokáží udržet pozornost a být v kontaktu s učitelem.

Děti bychom neměli přetěžovat, ale vést je k radosti z učení. Maximální délka hodiny by měla být 10 – 20 minut podle zaujetí dětí.

Na děti bychom měli mluvit srozumitelně a bez zbytečných slov. V každém případě bychom neměli děti ošidit o jejich rodný jazyk, pokud v něm chtějí hovořit.

Je dobré, když jde pedagog dětem vzorem, např. když jasně artikuluje, dělá přestávky po každé větě, předvádí jasné a čisté ukázky. Poté má dítě snazší možnost přesně opakovat. Doporučuji dítěti látku vysvětlovat tak dlouho, dokud je třeba. Pomocí otázek si ověříme, zda dítě pochopilo, nebo ne.

Osvědčila se mi průběžná práce s dětmi, přirozené uplatňování cizojazyčných aktivit v běžném denním programu a zařazování krátkých jazykových chvilek při nejrůznějších činnostech a situacích. Doporučuji co nejčastější a pestrou individuální komunikaci s dítětem, rozvíjenou na citovém základě.

Je možné uplatňovat běžné metody práce s předškolními dětmi, kde se pojí slovo s hudbou, či dalšími činnostmi, metody podněcující k aktivitě, (můžeme využívat různá říkadla, básničky, scénky, pohádky, komentáře každodenních rituálů, běžné komunikační aktivity – pozdravy, poděkování apod.).

Důležité je uplatňovat pomalejší řeč, dělat větší prodlevy mezi větami, jasně artikulovat, používat jednoduché a krátké věty. Neustále je potřeba vše opakovat, a to nejen izolovaná slova, ale také slovní spojení, stejně tak říkadla, písničky atd.

Rozsah látky by měl být úměrný věku dětí, já osobně se řídím pravidlem „méně je více“, které se mi v mateřské škole osvědčilo. Děti by se měly v každé další vyučovací jednotce naučit 3 – 5 slovíček (maximálně).

Seznamování dětí by mělo probíhat v dopoledních hodinách, nebo až po 14. hodině, což odpovídá fyziologickému kolísání soustředěnosti během dne.

Výuková činnost by měla být zařazována alespoň dvakrát týdně, jinak děti hodně zapomínají a také výuka jednou týdně se mi jeví, jako méně efektivní.

Vzhledem k výjimečným rozlišovacím a imitačním schopnostem je nutné poskytovat dítěti dobrý resp. dokonalý jazykový vzor. Kvalita jazykového vzoru je velmi důležitá, neboť získá-li dítě v předškolním věku špatné návyky, jsou tyto návyky natolik zafixované, že je později prakticky nelze odbourat. Pokud by učitel nebyl schopen dobrý jazykový vzor poskytnout, doporučila bych mu hojně používat jazykově dokonalých zvukových nahrávek.

Osvědčilo se mi také zapojit rodiče a seznámit je nejen s obsahem, ale zejména se způsobem, jakým se s dětmi pracuje, můžeme jim tak nabídnout vhodné metody pro práci s dítětem doma, usměrnit jejich často nepřiměřená

očekávání a předejít tomu, aby v důsledku neznalosti věci a nedostatečného poučení nebyli slabými výsledky „výuky“ zbytečně zklamáni.

Je nutné si také uvědomit, že při raném seznamování dítěte se základy cizího jazyka jde o přípravu dítěte k budoucímu osvojování jazyků. Kvalita a stupeň osvojení řečových dovedností a jazykových prostředků nemusí být rozhodující. Tyto aktivity je třeba vnímat především jako příležitost dítěte nahlédnout do jiných kultur.

Pomůcky při výuce:

- Loutky, nebo maňásci jsou úžasným prostředníkem mezi učitelem a dítětem, pomáhají nám zprostředkovat s dítětem komunikaci. Např. nevím, jak se dítě jmenuje a tak ho pomocí maňáska vyzvu k odpovědi tak, že si s ním nejprve budu povídat já s maňáskem a poté se maňásek zeptá jeho a on mi odpoví.
- Básničky a písničky pomáhají k nácviku slovíček a k cvičení paměti. Navazují na pohyb.
- Pohyb je při výuce německého jazyka velice důležitý. Např. při spojení pohybu s básničkou nebo písničkou se propojuje levá a pravá hemisféra v mozku a dítě má větší šanci si písničku zapamatovat, protože si ji vybaví při vzpomínce na pohyb (tanec), který při ní dělalo.
- Odměny a motivace jsou důležitým „motorem“ pro výuku německého jazyka. Děti bychom měli motivovat a odměňovat pochválením za každý úspěch pozitivně.
- Vizualizace nám pomáhá, aby si dítě cokoliv probíráme mohlo prohlédnou, popř. i osahat.
- Slovní zásoba, kterou se dítě v předškolním věku naučí by měla obsahovat prvky z těchto základních témat: rodina, zvířata, barvy (šest základních), číslovky (od jedné do deseti), slovesa činnostní (tancovat – tanzen, malovat – malen), hračky (auto, panenka), pohádkové postavy, části těla,

zelenina, ovoce atd.

Během mé výuky německého jazyka jsem měla tu možnost se podívat do mateřských škol v rakouském Harbachu a Groß-Schönau a seznámit se s velice příjemným prostředím a pedagogickým sborem. Velice se mi líbilo materiální vybavení mateřských škol, kde mají ve třídě rozděleny hračky do jakýchsi „koutků“. V každém koutku naleznete něco jiného. Např. kuchyňka, panenky, dřevěné hračky atd. (obr. 1). U nás máme na třídách všechny hračky tak nějak dohromady. Hodně mě překvapilo, že kromě umělohmotných kuliček ve skluzavce nemají žádné umělohmotné hračky. Je zde kladen důraz na přírodniny. Mají poměrně malé třídy, kde uprostřed není herní plocha, jako u nás, ale stolečky se židlemi. Na velké hraní a také hlavně na výuku českého jazyka mají velikou tělocvičnu (obr. 2), kde mají děti hodně prostoru pro svou hru a pro výuku jazyka. Největším zážitkem pro mě byla zahrada při mateřské škole v Harbachu, kde je školka umístěna do terénu přímo stvořeného pro dětské radovánky (obr.3).

Jako přílohu vkládám článek (článek č. 1) „Děti se učí jazyk sousedů“ z Jihočeského deníku, kde byla první zmínka o tom, že se na Nových Hradech učí německý jazyk. Dále pak článek (článek č. 2) z Novohradského zpravodaje o „Přeshraniční jazykové výchově v mateřských školách mikroregionu sdružení růže“ a ještě článek (článek č. 3) z novin z Gmündu (Gmünder Zeitung – Nön), který se nazývá „Gegenbesuche sind fixiert“ o návštěvě rakouských učitelek v naší mateřské škole.

Závěr

V mé bakalářské práci jsem chtěla upozornit na to, co výuka německého jazyka dětem v předškolním věku přináší. Díky ní se mohou seznámit také s jinou kulturou, než jen s tou svou.

Zjistila jsem, že díky tomu, jak se děti učí základům německého jazyky se jim v mozku vytváří strukturální mapy, díky kterým později chápou jazyk v určité souvislosti.

Chtěla jsem dokázat, že nácviky fonetických řad, ale hlavně samotná fonetika je pro děti tím nejdůležitějším při učení německého jazyka.

Díky tomu, že jsem německý jazyk v mateřské škole učila, jsem dokázala sama sobě, jak moc je důležité dbát na správnou a bezchybnou výslovnost, jasnou artikulaci a na dodržování pauz mezi větami.

Musím přiznat, že velkou roli ve výuce německého jazyka hraje také důslednost.

Projekt, který jsem učila mě velice nadchl a doufám, že v budoucnu budu moci ve výuce základů německého jazyka pokračovat.

Děti jsou velikým darem a proto bychom se měli co nejvíce snažit jim dávat to nejlepší, a to pomoci jim při „stavbě základů“ jejich života.

Seznam použité a citované literatury:

1. ANTOŠOVÁ, J., TOMKOVÁ, J.: *Hör zu und sag mal!* Praha: Scientia 1999
2. BERTRAND, Y.: *Soudobé teorie vzdělávání.* Praha: Portál 1998
3. CROS, R.: *10 Kleine Zappel manner. Deutsch als Fremdsprache für Vor- und Grundshulkinder*

   Handbuch. München 1991
4. DAVIES, H., PABOUČKOVÁ, N.: *Obrázkový německo – český slovník.* Plzeň: Fraus 1992
5. DIELING, H., HIRSCHFELD, U.: *Phonetik lehren und lernen.* Goethe – Institut München.Langemscheid 1995
6. ĎURIČ, L.: *Úvod do pedagogické psychologie.*Praha: SPN 1979
7. HANŠPACHOVÁ, J., ŘANDOVÁ, Z.: *Němčina plná her.* Praha: Portál 2005
8. HOMOLKOVÁ, B., GENZOVÁ, H.: *Krok za krokem pro malé i velké.* Pierot 2005
9. LINHART, J., A KOLEKTIV: *Základy obecné psychologie.* Praha: SPN 1981
10. OPRAVILOVÁ, E.:*Předškolní pedagogika II.* Liberec: Technická univerzita 2004
11. SVOBODOVÁ, E.: *Obsah a formy předškolního vzdělávání.* České Budějovice: JČU 2007
12. VLK, O.: *Moje první slova. Česky* – Německy. Svojtka 2004
13. ZNAMENANÁ, *J.: Elternheft.* Nakladatelství UNI 1994
14. ZNAMENANÁ, *J.: Kinderheft.* Nakladatelství UNI 1992
15. ZNAMENANÁ, *J.: Lehrerheft.* Nakladatelství UNI 1992

Článek č. 1: Děti se učí jazyk sousedů.

Děti se učí jazyk sousedů

Mateřské i základní školy v příhraničí spolupracují s rakouskými partnery

Jižní Čechy - Děti z jihočeských mateřských a základních škol v přihraničí mají šanci, že se se svými rakouskými sousedy domluví lépe, než jejich rodiče. Umožní jim to jazykové vzdělávání v rámci společných přeshraničních projektů, díky nimž se české děti učí německy a rakouské zase česky.

Ačkoli se Katka Vedralová začala učit němčinu teprve vloni, řadí ji mezi své oblíbené předměty. Žákyně čtvrté třídy Základní školy v Dešné na Jindřichohradecku bez problémů rozumí hrdinům kreslených filmů z rakouských televizních programů a každý měsíc se může v němčině zdokonalovat při společné německo-české jazykové lekci se žáky ze školy v rakouském Drosendorfu.

„Společná výuka mě baví. První kurz jsme měli v rakouské škole, na druhý jsme jeli u nás do keramické dílny v Mariži. Tam jsme se učili při vlastnoručním malování hrníčků, které se hodí jako vánoční dárky," svěřila se Katka Vedralová.

Spolu s Katkou je v partnerském projektu pětitřídní školy v Dešné s podobnou školou v rakouském Drosendorfu zapojeno celkem čtyřicet dětí z obou škol. „Je to už třetí projekt, který děláme. První dva nám vydržely jenom rok, pokaždé ztroskotaly na rakouské škole, s níž jsme spolupracovali. Doufám, že tentokrát to vyjde na delší čas," uvedla ředitelka školy z Dešné Mirka Adamová.

Rakouská strana sbírá první zkušenosti

Přestože sama se snažila prosadit častější společné kontakty obou škol, rakouská strana, která sbírá první zkušenosti, se zatím přiklonila ke kurzům v měsíčním intervalu. „Kurzy jsou zaměřeny na různá témata, třeba na barvy či čísla, zpestřujeme je tancováním i písničkami. Přitom děti neučí jen kantoři, ale pomáhají si navzájem," popsala Adamová.

CO SE V MLÁDÍ NAUČÍŠ... Jana Tomášková vyučuje v novohradské mateřské škole čtyřletou Kristýnku Klenkovou základy německého jazyka. FOTO: MAFA - JAROSLAV SÝBEK

S jazykovým vzděláváním začínají i tři mateřské školy na Novohradsku - konkrétně z Horní Stropnice, Nových Hradů a Žáru, které spolupracují s mateřskou a základní školou v Harbachu a Großschönau. Zatím se celkem osmdesát českých a rakouských dětí učí první slovíčka a fráze svých sousedů v domácím prostředí, na návštěvy za hranici se vydají až na jaře.

Základy němčiny se učí už předškoláci

„Do kurzů němčiny jsme zapojili dvacet předškoláků, kteří se učí základy jazyka hravou formou většinou odpoledne místo spaní. U nás je znalost němčiny důležitá, protože na hranici to máme pouze jeden a půl kilometru," řekla ředitelka novohradské mateřské školy Eva Heřmanová.

Většina rodičů si novinku pochvaluje. „Jsem s touto novinkou velmi spokojená. Myslím si, že všechno, co se mohou děti naučit, je pro ně dobře. Sama jsem se učila němčinu na základní škole i na střední škole, vždycky od začátku. Teď jsem s dětmi už osm let doma, nemám na učení čas a dost mě to mrzí," svěřila se maminka Marie Štanglová, která má v novohradské školce už páté dítě.

Společné přeshraniční jazykové projekty podporuje i jihočeský hejtman Jan Zahradník, který jejich potřebu zdůraznil i na nedávné konferenci pořádané Dolním Rakouskem v Bruselu. „Naučit se jazyk sousedů je podmínkou pro to, aby se lidé z obou stran hranice dokázali dorozumět a porozumět si," řekl hejtman.

Přitom z historického pohledu nejde o nic nového - zejména jižní část kraje byla po staletí dvojjazyčným prostředím a jen vinou několika desetiletí, kdy naši republiku od Rakouska a Německa oddělovala železná opona, byla tato tradice přetržena.

LUDMILA MLSOVÁ

Článek č. 2: Přeshraniční jazyková výchova v mateřských školách mikroregionu sdružení růže

PŘESHRANIČNÍ JAZYKOVÁ VÝCHOVA V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH MIKROREGIONU SDRUŽENÍ RŮŽE

Tento projekt byl financován z prostředků EU v rámci iniciativy Společenství INTERREG III.

V měsíci říjnu minulého roku získalo Město Nové Hrady grant na podporu přeshraniční jazykové výchovy dětí z mateřských škol v Nových Hradech, Horní Stropnici a Žáře z programu Dispoziční fond INTERREG III A.O naplňování obsahu tohoto projektu chci nyní seznámit čtenáře Novohradského zpravodaje.

Od listopadu dochází do školky v N. Hradech slečna Jana Tomášková, studentka Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, aby se dopoledne dvě hodiny týdně věnovala našim předškolním dětem, hrála s nimi pohybové, jazykové, didaktické, taneční,námětové, dramatické a jiné hry, prostřednictvím nichž se děti seznamují s německým jazykem. Ve stejné době stejnými metodami a formami pracuje v Horní Stropnici paní Magda Mikšovská, učitelka mateřské školy. V Žáře nám chyběla lektorka a od února tam dojíždí a všechny zmeškané hodiny dohání paní Ivana Hokrová. Všechny lektorky se setkávají, spolupracují na plánování své práce a vyměňují si zkušenosti a náměty.

NÁVŠTĚVA UČITELEK RAKOUSKÝCH ŠKOLEK

Koncem dubna jsme ve školce v Nových Hradech přivítali skupinu deváti učitelek a jejich pomocnic z rakouských školek v Groß-Schönau, Weitry a Harbachu. Prohlédly si školku, zajímala je organizace a způsob předškolního vzdělávání u nás v Česku a v Nových Hradech (kolik máme dětí, učitelek, zaměstnanců, kdo nás zřizuje, financuje, s jakými vzdělávacími plány pracujeme a podobně). Po vzájemné výměně informací se kolegyně z Rakouska podívaly na hry skupiny dětí s němčinou, pod vedením Jany Tomáškové. Další jejich cesta vedla do Stropnice, kde jim učitelka Magda ukázala svou práci s dětmi a hrátky s němčinou.

Týden na to se návštěva z Rakouska opakovala s dalšími učitelkami z týchž školek a jejich inspektorkou se stejným programem jako minule, ale v opačném pořadí: nejdříve ve Stropnici a pak na Nových Hradech. Tyto dvě návštěvy zprostředkovala a provázela paní Hermína Mocová, manažerka Impulsního přeshraničního centra v Nových Hradech.

NÁVŠTĚVA PŘEDŠKOLÁKŮ V RAKOUSKU

Plánovanou akcí, vyplývající z projektu, byl výlet našich dětí do školky v Rakousku. Ten jsme uskutečnili 16. května. Do rakouského Groß-Schönau jelo 18 předškoláků, jejich učitelky Ilona Vicánová, Romana Šulcová, Jana Tomášková, Eva Heřmanová a naše věrná paní Hermína Mocová. Ve dvoutřídní školce nás srdečně přivítala paní ředitelka Margit Göll a učitelka Alice Schiesswaldová, která je původem Češka a seznamuje děti ve školkách v regionu s češtinou. Školku jsme si s dětmi prohlédly, učitelky si je rozebraly do svých skupin, aby si všechny společně mohly pohrát a my pohovořit s ředitelkou. Po společné hře děti společně posvačily, vyfotografovaly se na zahradě, sklouzly si na ohromné klouzačce a byl čas na návrat. Loučení proběhlo s přáním další spolupráce. Nám učitelkám zůstal v mysli hluboký dojem z materiálního vybavení tamní školky a v duši veliká lítost, že nemáme takové finanční možnosti, abychom se alespoň částečně přiblížili k tomuto jejich standardu.

BUDOUCNOST

Nyní nás čeká výlet dětí ze Žáru a Horní Stropnice do Harbachu a závěrečné společné setkání dětí, učitelek a lektorek zúčastněných školek. Naším velkým přáním je, aby se nám podařilo navázat spolupráci se sousedními školkami a překonat hranici vrostlou do našeho podvědomí. A aby tato naše aktivita měla návaznost i v základní škole alespoň formou kroužku německého jazyka.

Eva Heřmanová

Článek č. 3: Gegenbesuche sind fixiert.

Nahmen an der Exkursion der Kindergartenpädagoginnen nach Tschechien teil: Eva Hermanova, Hermina Mocova, Alice Schießwaldova, Elisabeth Leitner, Elisabeth Hackl, Margit Göll, Renate Sulzbachner, Ulrike Katzenschlager, Regina Neunteufel und Maria Bruckmüller. FOTO: PRIVAT

EXKURSION / Kindergärtnerinnen waren zu Gast in Tschechien.

Gegenbesuche sind fixiert

MOORBAD HARBACH / Im Rahmen eines EU-Projekts unternahmen Kindergartenpädagoginnen und Kinderbetreuerinnen aus Moorbad Harbach, Großschönau, Weitra und Unserfrau-Altweitra eine Exkursion in die Kindergärten nach Nove Hrady und Horni Stropnice.

Mit dabei war auch Mag. Alice Schießwaldova, die in einigen Kindergärten des Bezirkes Gmünd den Kindern die tschechische Sprache spielerisch näher bringt. Die Managerin des Impulszentrums Hermina Mocova fungierte als Reiseleiterin. Besucht wurden ein Deutschunterricht sowie die Grundschule in Horni Stropnice.

Společná fotografie všech učitelek, které se zapojily do projektu Interreg III.A

Projekt Interreg III.A

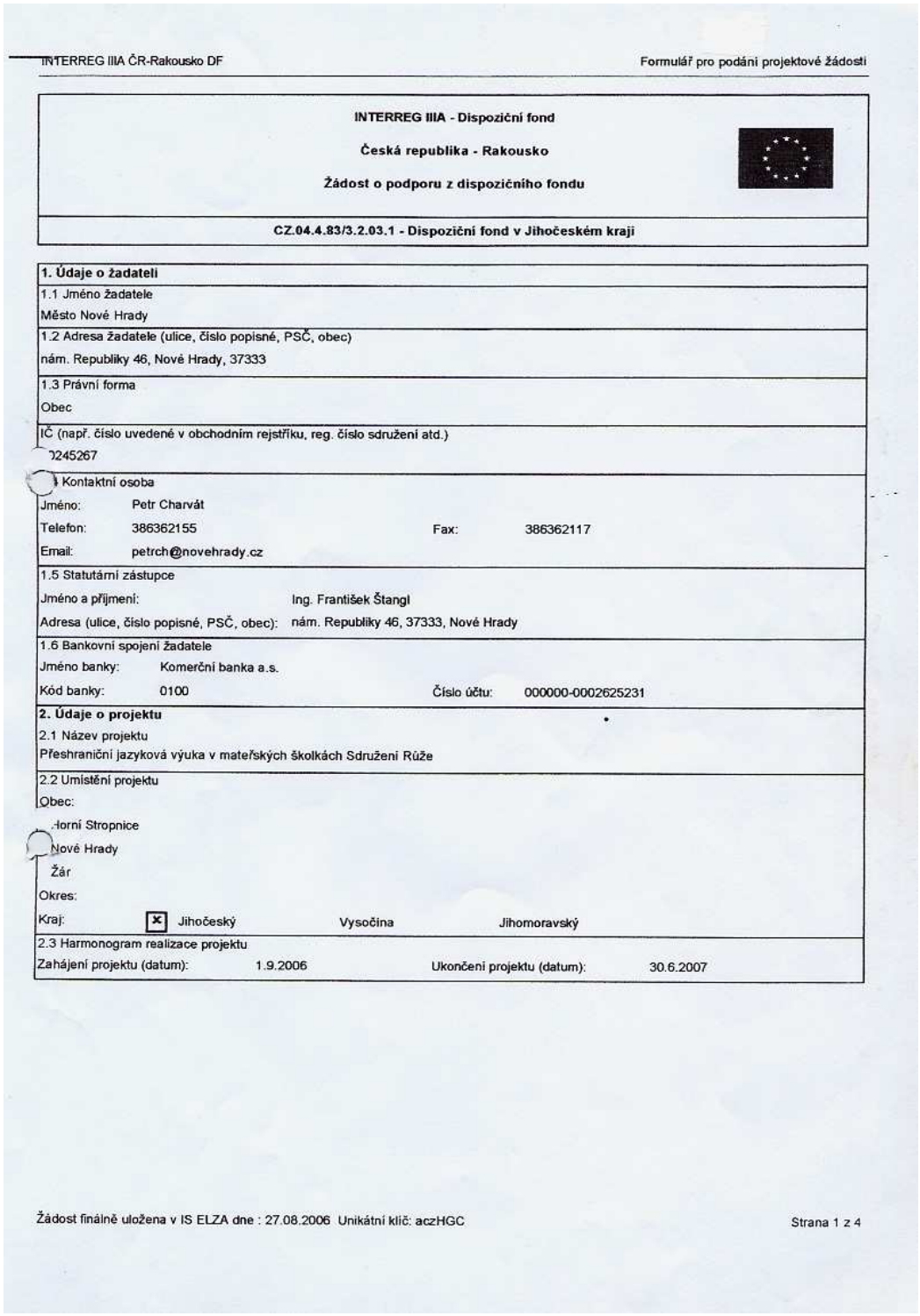

INTERREG IIIA ČR-Rakousko DF — Formulář pro podání projektové žádosti

INTERREG IIIA - Dispoziční fond

Česká republika - Rakousko

Žádost o podporu z dispozičního fondu

CZ.04.4.83/3.2.03.1 - Dispoziční fond v Jihočeském kraji

1. Údaje o žadateli

1.1 Jméno žadatele
Město Nové Hrady

1.2 Adresa žadatele (ulice, číslo popisné, PSČ, obec)
nám. Republiky 46, Nové Hrady, 37333

1.3 Právní forma
Obec

IČ (např. číslo uvedené v obchodním rejstříku, reg. číslo sdružení atd.)
00245267

Kontaktní osoba
Jméno: Petr Charvát
Telefon: 386362155 Fax: 386362117
Email: petrch@novehrady.cz

1.5 Statutární zástupce
Jméno a příjmení: Ing. František Štangl
Adresa (ulice, číslo popisné, PSČ, obec): nám. Republiky 46, 37333, Nové Hrady

1.6 Bankovní spojení žadatele
Jméno banky: Komerční banka a.s.
Kód banky: 0100 Číslo účtu: 000000-0002625231

2. Údaje o projektu

2.1 Název projektu
Přeshraniční jazyková výuka v mateřských školkách Sdružení Růže

2.2 Umístění projektu
Obec:
Horní Stropnice
Nové Hrady
Žár
Okres:
Kraj: [x] Jihočeský Vysočina Jihomoravský

2.3 Harmonogram realizace projektu
Zahájení projektu (datum): 1.9.2006 Ukončení projektu (datum): 30.6.2007

Žádost finálně uložena v IS ELZA dne : 27.08.2006 Unikátní klíč: aczHGC

Strana 1 z 4

2.4 Celkové výdaje projektu v Kč

90000

3. Popis projektu

3.1 Obsah projektu

Ve školním roce 2006/2007 chce žadatel realizovat předškolní jazykovou výuku NJ v mateřských školkách v obcích Nové Hrady, Žár a Horní Stropnice. Partnerem jazykové výuky je Mateřská a Základní škola v dolnorakouském Harbachu. Výuky by se mělo zúčastnit cca 80 českých žáků a 3 učitelky a 60 rakouských žáků. V projektu by byly hrazeny náklady na mzdy lektoru, cestovné autobusy, stravování, didaktické pomůcky a kulturní vystoupení, které bude pořádáno při společném dni všech mateřských školek na závěr projektu.

3.2 Cíle projektu

Zmírnit okrajový charakter příhraničních oblastí, zlepšit kvalitu života a vytvořit spolupracující systémy na obou stranách hranice dosažením těchto specifických cílů:
- zahájit soustavnou spolupráci mateřských škol, pedagogů a dětí nejútlejšího věku vedoucí k odbourání jazykových a společenských bariér;
- vytvořit síť spolupracujících školských zařízení v rámci spolupráce českých a rakouských obcí;
- zlepšit jazykové dovednosti dětí předškolního věku.

Cílové skupiny: 80 žáků MŠ N.Hrady, H.Stropnice a Žár, 60 žáků MŠ Harbach rodiče a pedagogičtí pracovníci

3.3 Aktivity (předmět podpory, očekávané výsledky)

Obsahem projektu je zajištění výuky NJ ve 3 mateřských školkách mikroregionu Sdružení Růže, na který předkládá zřizovatel jedné z nich město Nové Hrady žádost do Dispozičního fondu INTERREG IIIA. Partnery projektu jsou MŠ N.Hrady, H.Stropnice a Žár, které chtějí v rámci projektu zahájit přeshraniční spolupráci s MŠ Harbach.
Rozsah výuky bude 3 x 2 hod. týdně po dobu ~~40 týdnů~~, tj. celý školní rok 2006/2007. Na této činnosti se budou podílet lektorky - učitelky účastněných MŠ, přitom partnerské MŠ v H.Stropnici a Žáru budou jejich mzdové náklady přefakturovávat nositeli projektu městu N.Hrady.

Partner Mateřská škola Harbach bude do projektu zapojen realizací výuky českého jazyka, vzájemnými návštěvami a výměnami, výlety do českých školek a naopak zajištěním programu při výletu českých školek do Rakouska

Jednotlivé činnosti projektu jsou následující:
1) výměny tříd, jazyková cvičení
2) krátké výlety v prostředí druhé země
3) prezentace škol na veřejnosti - kulturní odpoledne
4) nákup drobných didaktických pomůcek, stravování dětí

3.4 Přeshraniční efekty

Přeshraniční efekty projektu jsou dány spoluprací mateřských škol na jazykové výuce, vytvořením sítě spolupracujících institucí, navázáním přátelských vztahů od malých dětí přes jejich rodiče až po pedagogické pracovníky. Aktivity projektu probíhají na české i rakouské straně, z toho důvodu lze říci, že projekt naplňuje vysoký stupeň přeshraniční spolupráce.

4. Údaje o rakouském partnerovi projektu

4.1 Jméno partnera projektu

Kindergartner in Harbach

4.2 Adresa partnera projektu (ulice, číslo popisné, PSČ, obec):

Harbach 41, Harbach, A 3970

4.3 Kontaktní osoba

Jméno: Eva Müller

Telefon: 004328583272 Fax:

Email:

4.4 Zkušenosti s realizací podobných projektů

Partner má rozsáhlé zkušenosti s podobnými projekty, v minulosti již byl zapojen do podobných projektů se školami v Horní Stropnici, Trhových Svinech apod.

4.5 Role partnera v projektu

Partner se zapojuje do projektu na úrovni přípravné a realizační.
V průběhu realizace projektu pracovnici partnera budou zajišťovat výuku českého jazyka v rakouské mateřské škole a německého jazyka v české mateřské škole.

4. Údaje o rakouském partnerovi projektu

4.1 Jméno partnera projektu

Kindergarten in Großschönau

4.2 Adresa partnera projektu (ulice, číslo popisné, PSČ, obec):

Grosschönau 96, Grosschönau, 3922

4.3 Kontaktní osoba

Jméno: Margit Göll

Telefon: 004328156207 Fax:

Email:

4.4 Zkušenosti s realizací podobných projektů

Partner má rozsáhlé zkušenosti s podobnými projekty, v minulosti již byl zapojen do podobných projektů se školkami v Nových Hradech, Trhových Svinech apod.

4.5 Role partnera v projektu

Partner se zapojuje do projektu na úrovni přípravné a realizační.
V průběhu realizace projektu pracovnici partnera budou zajišťovat výuku českého jazyka v rakouské mateřské škole a německého jazyka v české mateřské škole.

5. Rozpočet projektu (Podrobný plán výdajů můžete přiložit k žádosti jako přílohu)

	Částka v Kč
5.1 Plánované personální výdaje	16 000,00
5.2 Věcné výdaje	10 000,00
5.3 Externí výdaje	60 000,00
5.4 Public relation (Propagace projektu)	4 000,00
Ikové výdaje:	90 000,00
Žadatel je plátce DPH	Ano Ne [x]
5.6 Ve výdajích je obsaženo DPH	Ano [x] Ne

8. Financování projektu

	Částka v Kč
EU-ERDF	67 500,00
Národní veřejné zdroje	
finanční prostředky z rozpočtu krajů/kraje	0,00
finanční prostředky z rozpočtu obcí/obce	22 500,00
ostatní	0,00
Celkem	90 000,00
6.1. V souvislosti s realizací projektu bude dosaženo příjmů:	Ano Ne [x]
Výše příjmů:	0,00
Celkové výdaje po odečtení příjmů	90 000,00

Žadatel prohlašuje, že se u předloženého projektu jedná o pečlivě naplánovaný a zpracovaný záměr, při jehož vypracování byly dodržovány principy hospodárnosti a účelnosti.
Žadatel prohlašuje, že pro tento projekt nepodal projektové žádosti z jiných programů EU a že z nich na tento projekt není poskytována žádná podpora.

Nedílnou součástí projektové žádosti jsou následující přílohy:

- čestné prohlášení
- rozpočet projektu
- zdůvodnění nákladů projektu
- stručný obsah projektu ČJ
- stručný obsah projektu v NJ
- prohlášení o partnerství
- IČO žadatele

Žadatel stvrzuje svým podpisem úplnost a správnost údajů a skutečnost, že vzal na vědomí pokyny uvedené ve směrnici pro žadatele a že je bude dodržovat:

Datum: Podpis:

Rozpočet projektu*

Výdaje	Jednotka	Počet jednotek****	Jed. cena (v CZK)	na celou dobu trvání projektu Způsobilé náklady bez DPH*****	Způsobilé náklady s DPH******
1. Lidské zdroje					
1.1 Mzdy (celkové částky, lokální personál)					
1.1.1 Technický - mzdy učitelky	osoba/měsíc	10	1600	16 000	16 000
1.1.2 Administrativní / podpůrný personál	osoba/měsíc			0	0
1.2 Mzdy (celkové částky, cizí/mezinárodní personál)	osoba/měsíc			0	0
1.3 Cestovní výlohy					
1.3.1 Zahraniční (projekční tým) - cesty žadatele k zahr.partnerům	osoba/den			0	0
1.3.2 Místní (projekční tým)	osoba/den			0	0
Mezisoučet Lidské zdroje				16000	16 000
2. Cestování					
2.1 Pronájem autobusu	Kč/km	3	2800	8 400	10 000
2.2 Skupinové jízdné ve veřejných dopravních prostředcích ad.	osoba/jízda			0	0
Mezisoučet Cestování				8 400	10 000
3. Vybavení a zásoby***					
3.1 Nákup vybavení nutného pro realizaci projektu (panely, tabule apod.)	ks			0	0
3.2 Nábytek, počítačové vybavení	ks			0	0
3.3 Ostatní	soubor			0	0
Mezisoučet Vybavení a zásoby				0	0
4. Místní náklady na kancelář/projekt (režijní náklady)					
4.1 Náklady na vozidla	Kč/km			0	0
4.2 Nájem kanceláře	Kč/m2/rok			0	0
4.3 Spotřební a pomocný materiál - školní pomůcky, upomínk. předměty	soubor	1	8400	8400	10000
4.4 Ostatní služby (telefon/fax, elektřina/topení, údržba)	%			0	0
Mezisoučet Místní náklady na kancelář/projekt				8400	10000
5. Ostatní náklady, služby					
5.1 Publikace, propagační materiály**	ks			0	0
5.2 Studie, výzkum**	ks			0	0
5.3 Překlady, tlumočení**	normostrana			0	0
5.4 Publicita	ks			0	0
5.5 Ubytování	osoba/noc			0	0
5.6 Stravování	osoba/akce	150	67,2	10080	12000
5.7 Náklady na externí experty (přednášející, účinkující apod.)** - lektoři NJ z partnerských škol	osoba/měsíc	20	1600	32000	32000
5.8 Ostatní - kulturní vystoupení na dětském odpoledni	počet	3	2800	8400	10000
Mezisoučet Ostatní náklady, služby				50480	54000
6. Celkové vhodné (způsobilé) náklady na projekt (1.- 5.)				83 280	90 000

Rozpočet projektu*

Výdaje	na celou dobu trvání projektu				
	Jednotka	Počet jednotek****	Jed. cena (v CZK)	Způsobilé náklady bez DPH*****	Způsobilé náklady s DPH******

* Všechny položky musí být rozloženy na jednotlivé složky. U každé složky musí být udán počet jednotek.
** Uveďte zde jen ty, které budou plně zajištěny subdodavatelsky.
*** Náklady na nákup nebo nájemné
****Počet jednotek, které jsou financovatelné z projektu.
***** Způsobilé náklady bez DPH = Počet jednotek x Jed. cena
****** Vyplní pouze žadatel, který nesmí žádat o vrácení DPH, tj. neplátci DPH mimo obcí

Poznámka:
Jednotky jsou stanoveny pouze indikativně a je možné je měnit.
Uzná-li žadatel za nutné, může v jednotlivých kapitolách rozpočtu přidat další řádky. V takovém případě je třeba doplnit a překontrolovat dotčené vzorce.

podpis statutárního zástupce žadatele

PŘEDPOKLÁDANÉ FINANČNÍ ZDROJE		Částka CZK	Procento z celkové částky %
Finanční příspěvek žadatele		22500	25%
Příspěvek požadovaný v této žádosti z Dispozičního fondu		67500	75%
Příspěvky od jiných evropských institucí nebo členských zemí EU			
Příspěvky od jiných organizací:		0	
Název	*Podmínky*		
PŘÍSPĚVKY CELKEM		90 000	100%
Příjmy z projektu	minus		
CELKOVÝ SOUČET		90000	100%

Obrázek 1: Děti v hracím koutku se dřevěnými hračkami.

Obrázek 2: Tělocvična při výuce českého jazyka.

Obrázek 3: Zahrada při mateřské škole v Harbachu.

Obrázek 4: Naše třída v Harbachu.

Přílohy

1) Fotografie
2) Články z novin
3) CD – Bakalářská práce